

Koji je tvoj (z)broj?

Povijest računanja od abakusa do kalkulatora

Od 6. srpnja do 30. rujna 2017. godine u Tehničkom muzeju Nikola Tesla, bila je organizirana zanimljiva izložba na kojoj je prezentirano skoro pet stotina naprava i uređaja za računanje, od davnina do sredine osamdesetih godina 20. stoljeća. Fotografije s izložbe pogledajte u panoptikumu ovog broja MiŠ-a.

Računanje se smatra jednim od najvećih intelektualnih dostignuća ljudske vrste. Stoga je zanimljivo iz povijesnog aspekta sagledati načine na koje je ljudski rod svladavao i najsloženije računске operacije, koristeći se različitim pomagala.

Iako, kronološki gledano, postoje preklapanja, pa u pojedinim razdobljima postoji više vrsta različitih računskih pomagala, sadržaj izložbe organiziran je u nekoliko dijelova:

- najstarija računska pomagala (abakus, računске tablice, geometrijska pomagala)
- otkriće logaritama, logaritamske tablice, logaritamska računala
- ostala analogna računala
- mehanička računska pomagala, mehanički računski strojevi na ručni i električni pogon
- elektronski kalkulatori (stolni, džepni, jednostavni, znanstveni, programibilni, grafički).

Poseban dio izložbe posvećen je domaćoj industriji tadašnje države, među kojima su zastupljene hrvatske tvrtke TRS Zagreb, Digitron Buje i RIZ Zagreb, ali i Unis iz Sarajeva i Ei iz Niša.

Na izložbi je predstavljen i cijeli niz interesantnih izložaka poput prvog elektronskog kalkulatora manjeg od pisaćeg stroja Sharp QT8D iz 1969., prvog džepnog znanstvenog elektronskog kalkulatora

ra Hewlett-Packard HP-35 iz 1972., prvoga džepnog programibilnog kalkulatora Hewlett-Packard HP-65 iz 1974., najspornijeg(!) džepnog elektronskog kalkulatora Canon Palmtronic F2 iz 1975. itd.

Sedamdesete godine i puna primjena integriranih krugova visoke gustoće integracije svjedočile su neviđenom razvoju kalkulatora, da bi se u osamdesetima vrhunac razvoja premjestio na područje stolnih kompjutera opće namjene, kasnije i prijenosnih kompjutera.

Autor ove izložbe je umirovljeni prof. dr. sc. Boris Halasz, dipl. inž. strojarstva, sa Zavoda za termodinamiku Fakulteta strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu. Njegova kolekcionarska strast koja ga je vodila u skupljanju računskih strojeva i pomagala, te iscrpno i sveobuhvatno znanstveno istraživanje, protkano osobnim pečatom – nizom duhovitih komentara i znalačkih usporedbi, rezultirali su ovom zanimljivom izložbom.

LITERATURA

- 1/ Promotivni materijal Tehničkog muzeja Nikola Tesla, uz dopuštenje organizatora izložbe.
- 2/ [http://tehnicki-muzej.hr/hr/kalendar/koji-je-tvoj-\(z\)broj%3F-%E2%80%93-povijest-racunanja-od-abakusa-do-kalkulatora,19646.html?t=i](http://tehnicki-muzej.hr/hr/kalendar/koji-je-tvoj-(z)broj%3F-%E2%80%93-povijest-racunanja-od-abakusa-do-kalkulatora,19646.html?t=i)